คู่มือการปฏิบัติงาน

เรื่อง การรับแจ้งเหตุและสั่งการผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง

นายธนพงษ์ พงษ์เมธี

กลุ่มงานเวชศาสตร์ฉุกเฉิน โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า

ความเป็นมาและความสำคัญในการจัดทำคู่มือ

ปัจจุบันโรคหลอดเลือดสมองเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของระบบสาธารณสุขประเทศไทย จากรายงานสถิติข้อมูลของสำนักนโยบายกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีและเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับที่ ๒ ของประเทศ ซึ่งอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมอง ในปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ มีอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยร้อยละ ๘.๑๔ , ๗.๗๙ และ ๘.๐๐ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในปี ๒๕๖๔ ผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองของประเทศไทยมีจำนวนมากถึง ๘๗,๙๘๕ ราย และมีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน ๗,๓๗๒ ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘.๓๘ อีกทั้งโรคหลอดเลือดสมองยังเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะแทรกซ้อนหรือทุพลภาพสูง สาเหตุส่วนใหญ่นั้นเกิดจากประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอาการของกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองที่จะต้องมาโรงพยาบาล จากสถิติข้อมูลในปี ๒๕๖๔ ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรีให้บริการผู้ป่วยฉุกเฉินจำนวน ๓๗,๒๒๓ ราย ซึ่งกลุ่มโรคที่พบบ่อย คือ ผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองและยังมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นในแต่ปี ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ มีการรับแจ้งเหตุผู้ป่วยของกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองจำนวน ๑๖๑ , ๒๖๘ , ๓๗๔ , ๔๗๓ ตามลำดับและในปี ๒๕๖๔ มีการรับแจ้งเหตุผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองจำนวน ๕๑๐ ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยวิกฤตฉุกเฉิน จำนวน ๓๔๕ ราย

ด้วยเหตุนี้ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรีจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการแพทย์จากหลากหลายสายงาน อาทิเช่น แพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน พยาบาลวิชาชีพ นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้แนวทางการปฏิบัติงานรับแจ้งเหตุและประสานงานของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป ดังนั้นศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรีจะต้องมีคู่มือปฏิบัติงานการรับแจ้งเหตุและสั่งการผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมอง เพื่อบุคลากรการแพทย์จะได้สามารถซักประวัติข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วนซึ่งข้อมูลของผู้ป่วยที่ได้มานั้นจะเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมของชุดปฏิบัติการที่จะออกปฏิบัติหน้าที่ ณ จุดเกิดเหตุและโรงพยาบาลปลายทาง เพื่อทำให้ผู้ป่วยได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเรื่องการรับแจ้งเหตุของสั่งการผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ของศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรีมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในหน่วยงานในการรับแจ้งเหตุของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องตามมาตรฐาน

๒. เพื่อเป็นแนวทางในการประสานหน่วยปฏิบัติการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ในออกปฏิบัติการให้การช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุและนำส่งผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไปยังโรงพยาบาลที่มีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของกระบวนการ

ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดขอบเขตของกระบวนการ ที่ปรากฏในคู่มือแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. กระบวนการรับแจ้งเหตุ โดยมีจุดเริ่มต้นที่การรับแจ้งเหตุฉุกเฉินทางโทรศัพท์/ทางวิทยุสื่อสาร การสอบถาม ข้อมูลผู้ป่วย/ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ การคัดกรองอาการที่สำคัญของผู้ป่วย/การให้คำแนะนำเบื้องต้นก่อนรถพยาบาลไปถึง

๒. การจัดหน่วยปฏิบัติการออกให้ความช่วยเหลือ การประสานงาน/สั่งการทีมปฏิบัติการในพื้นที่ การประสานหน่วยปฏิบัติการเพื่อจัดบริการให้การช่วยเหลือนำส่งโรงพยาบาลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำจำกัดความ

“การแพทย์ฉุกเฉิน” หมายถึง การปฏิบัติการฉุกเฉิน การประเมิน การบำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉินและการป้องกันการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นฉุกเฉิน

“การรับแจ้งเหตุ” หมายถึง การรับแจ้งเหตุทางโทรศัพท์จากประชาชนโดยตรงหรือรับแจ้งเหตุฉุกเฉินจากแหล่งอื่นเกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

“การสั่งการ” หมายถึง การประสานหน่วยปฏิบัติการหรือชุดปฏิบัติการออกปฏิบัติการให้การช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุ

“ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง” หมายถึง ผู้ป่วยที่มีสาเหตุโรคเกิดจากสมองขาดเลือดไปเลี้ยง เนื่องจากหลอดเลือดตีบ หลอดเลือดอุดตันหรือหลอดเลือดแตก ส่งผลให้เนื้อเยื่อในสมองถูกทำลาย ส่งผลให้เกิดอาการต่างๆขึ้น

“หน่วยปฏิบัติการ” หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มูลนิธิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน้าที่ความรับผิดชอบ

หน่วยงาน	หน้าที่ความรับผิดชอบ
ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรี	มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ - การรับแจ้งเหตุฉุกเฉินทางโทรศัพท์/ทางวิทยุสื่อสาร สอบถามข้อมูลผู้ป่วย/ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ การคัดกรองอาการที่สำคัญของผู้ป่วย/การให้คำแนะนำเบื้องต้นก่อนรถพยาบาลไปถึง - ประสานงาน/สั่งการทีมปฏิบัติการในพื้นที่ออกให้การช่วยเหลือผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ - การประสานงานโรงพยาบาลปลายทางที่จะนำส่ง เพื่อส่งข้อมูลอาการและสัญญาณชีพของผู้ป่วยให้โรงพยาบาลปลายทางรับทราบ
หน่วยปฏิบัติการ	มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ - ออกปฏิบัติหน้าที่ให้การดูแลรักษาอาการฉุกเฉินเบื้องต้นของผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ - ประสานข้อมูลเกี่ยวกับอาการและสัญญาณชีพของผู้ป่วยไปยังศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ เพื่อประสานข้อมูลไปยังโรงพยาบาลปลายทาง
โรงพยาบาลปลายทาง	มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ - รับข้อมูลที่ประสานจากศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมทั้งบุคลากร เครื่องมือ - ตรวจวินิจฉัยอาการและให้การรักษาผู้ป่วย

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

แนวทางการปฏิบัติการผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองของระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนนทบุรี

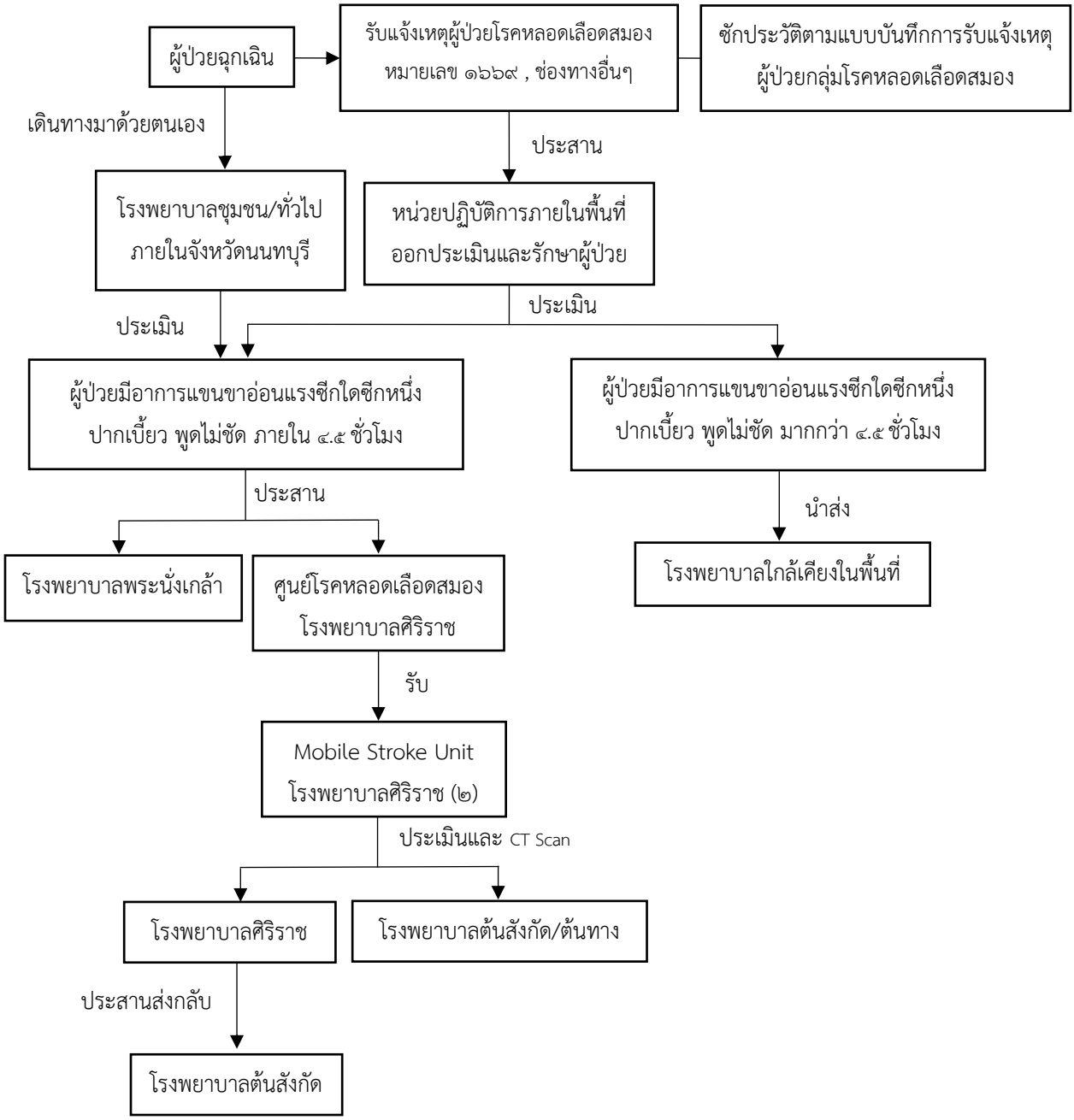

หมายเหตุ ผู้ป่วยกลุ่มโรคหลอดเลือดสมองที่รถพยาบาลออกรับ (EMS) และผู้ป่วยที่เดินทางมาโรงพยาบาลด้วยตนเอง (Walk in) หากประสานศูนย์โรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลศิริราชแล้วไม่รับ ให้โรงพยาบาลชุมชน/ทั่วไปประสานส่งต่อผู้ป่วย(Refer) กับโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า

เอกสารแบบฟอร์ม

แบบบันทึกการรับแจ้งเหตุผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการจังหวัดนนทบุรี

วันที่ ..... /..... /.....

เวลารับแจ้งเหตุ	เวลาประเมิน ณ จุดเกิดเหตุ	เวลาประสานศิริราช	เวลาศิริราชตอบรับ
.....	.....	.....	.....

หน่วยงานที่ดำเนินการ ..... ( ) ALS ( ) BLS ( ) FR

สถานที่ ..... **อำเภอ** .....

เบอร์โทรศัพท์ ญาติ/ผู้ป่วย ..... **เบอร์โทรศัพท์ เจ้าหน้าที่** .....

ชื่อ - นามสกุล ผู้ป่วย ..... **อายุ** ..... ปี

เลขประจำตัวประชาชน _ - _ _ _ _ - _ _ _ _ _ - _ _ - _ **สิทธิการรักษา** .....

Last seen normal เวลา ..... น. **Onset** เวลา ..... น.

อาการ.....

โรคประจำตัว ..... **แพ้ยา** .....

ประวัติการเป็น Covid ( ) ไม่เคย ( ) เคยเป็น ...../...../.....

ประวัติการฉีดวัคซีน Covid ( ) เคยได้รับวัคซีน Covid ( )ไม่เคยได้รับวัคซีน Covid

เข็มที่ 1 ( )Astra ( )Pfizer ( )Sinovac ( )Sinopharm ( )Moderna ( ) Johnson เมื่อ .....

เข็มที่ 2 ( )Astra ( )Pfizer ( )Sinovac ( )Sinopharm ( )Moderna ( ) Johnson เมื่อ .....

เข็มที่ 3 ( )Astra ( )Pfizer ( )Sinovac ( )Sinopharm ( )Moderna ( ) Johnson เมื่อ .....

เข็มที่ 4 ( )Astra ( )Pfizer ( )Sinovac ( )Sinopharm ( )Moderna ( ) Johnson เมื่อ .....

Vital sign GCS E ..... V..... M ..... , **BP**...../..... mm.Hg , **PR** ..... /min , **RR** ...../min

O_2sat ..... % RA / O_2 , **DTX** ..... mg./dL, **Temp** ..... ^{O}C

Pupils Rt. ..... mm. RTL / SL / FIX , **Lt.** ..... mm. RTL / SL / FIX

Motor power แขนขวา ..... ขาขวา ..... / แขนซ้าย ..... ขาซ้าย .....

Facial palsy ( ) ขวา (Rt.) ( ) ซ้าย (Lt.) , **Dysarthria** ( ) มีอาการ ( ) ไม่มีอาการ

ประวัติเสี่ยง (อย่าลืมสอบถาม)

( )มี ( )ไม่มี ประวัติบุคคลใกล้ชิดเป็นโควิท .....

( )มี ( )ไม่มี ประวัติกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดภายใน ๓ เดือน

( )มี ( )ไม่มี ประวัติ Recent Stroke ภายใน ๓ เดือน

( )มี ( )ไม่มี ประวัติการบาดเจ็บศีรษะรุนแรงภายใน ๓ เดือน

( )มี ( )ไม่มี ประวัติการผ่าตัดใหญ่ภายใน ๑๔ วัน

( )มี ( )ไม่มี ประวัติเลือดออกแล้วกดไม่หยุดใน๗วัน

( )มี ( )ไม่มี ประวัติเลือดออกในทางเดินอาหาร

( )มี ( )ไม่มี ประวัติใช้ยาละลายลิ่มเลือด .....

( )มี ( )ไม่มี ประวัติชักเกร็งตั้งแต่เริ่มมีอาการ

( )มี ( )ไม่มี ประวัติตั้งครรภ์ (กรณีผู้ป่วยเป็นผู้หญิง)

สรุปการวินิจฉัย/การรักษา

( ) ศิริราชรับรักษา HN ..... ( ) กลับ รพ.ต้นทาง/ต้นสังกัด รพ. .....

การวินิจฉัย ( ) AIS ( ) ICH/IVH ( ) Mimics ( ) TIA ( ) Other .....

การรักษาของผู้ป่วย ( ) No rtPA ( ) rtPA ( ) Thrombectomy